

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיְחִי (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 16:04

עֲרַשׁ"ק י' טַבַּת תַּשַּׁע"ד (13.12.2013)

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:16

הַפְּטָרָה: "וַיִּקְרְבוּ יְמֵי דָוִד"

(הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"שִׁמְעַ יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד" (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

עַל הַכְּתוּב, "וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל בְּנָיו וַיֹּאמֶר הֲאִסְפוּ וְאֶגִּידָה לָכֶם אֵת אֲשֶׁר יִקְרָא אֶתְכֶם בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים", מְצִינּוּ מֵאִמֶּר נִפְלָא בְּגִמְרָא (פְּסָחִים נו', ע"א), שֶׁהוּא יְסוּד גְּדוֹל בְּעֵינֵי מִצְוֹת "קְרִיאַת שְׁמַע", אוֹתָהּ אָנוּ אוֹמְרִים בְּכָל יוֹם פְּעֻמִּים בְּאַהֲבָה: "אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לֵקִישׁ: 'וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל בְּנָיו וַיֹּאמֶר הֲאִסְפוּ וְאֶגִּידָה לָכֶם אֵת אֲשֶׁר יִקְרָא אֶתְכֶם בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים' – בְּקֶשׁ יַעֲקֹב לְגַלוֹת לְבָנָיו קִץ הַיָּמִין, וְנִסְתַּלְקָה מִמֶּנּוּ הַשְּׂכִינָה. אָמַר (יַעֲקֹב): שְׁמָא חָס וְשָׁלוֹם יֵשׁ בְּמִטְטֵי (=בְּזֹרְעֵי, בְּבָנֵי) פְּסוּלִי? כְּאֲבָרְהָם שִׁיָּצָא מִמֶּנּוּ יִשְׁמַעְאֵל, וְאָבִי (=יִצְחָק) שִׁיָּצָא מִמֶּנּוּ עֶשְׂרִי? אָמְרוּ לוֹ בְּנָיו: 'שִׁמְעַ יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד', (כְּלוּמַר) כְּשֶׁשׁ שְׂאִין בְּלִבְךָ, אֵלָּא (אֵל) אֶחָד, כִּךָּ אֵין בְּלִבְנוּ אֵלָּא (אֵל) אֶחָד. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה פִּתַח יַעֲקֹב אָבִינוּ וְאָמַר: 'בְּרוּךְ, שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ, לְעוֹלָם וָעֶד... (ו)הַתְּקִינוּ, שְׂיִהִיו אוֹמְרִים אוֹתוֹ בַּחֲשָׁאִי".

(וּכְפִי שְׁכַתְבַּת הַרְמַב"ם בְּסִפְרוֹ "הִיד הַחֻזְקָה" (הַלְכוּת קְרִיאַת שְׁמַע פ"ה ה"ד): "הַקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע, כְּשֶׁהוּא גּוֹמֵר פְּסוּקֵי רֵאשׁוֹן אוֹמֵר בְּלַחֲשׁ: 'בְּרוּךְ, שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ, לְעוֹלָם וָעֶד'... וְלִמָּה קוֹרִין כֵּן? (אֵלָּא), מְסוּרַת הִיא בְּיַדֵּינוּ, שְׁבִשְׁעָה שְׁקִבֵץ יַעֲקֹב אָבִינוּ אֵת בְּנָיו בְּמִצְרִים, בְּשַׁעַת מִיתָתוֹ, צָוָם וְזָרְזָם עַל יְחוּד הַשֵּׁם וְעַל דְּרָךְ ה'").

וְהֵנָּה, הַגֵּם שְׂאִין לָנוּ הַשְּׂגָה בְּנַעַם שִׁיחַ סוּד שְׂרָפִי קִדְשׁ שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ וּבְנָיו הַשְּׂבָטִים, שְׂבִטֵי-יְהוָה, מִכָּל מְקוֹם, רְאוּי לָנוּ לְדְרוּשׁ מְעַט אֵת עֲמֻק דְּבָרֵיהֶם שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ וּבְנָיו.

עַל-כֵּן, צְרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין, מְדוּעַ תִּקְנוּ לָנוּ הו"ל לִלְמוֹר "בְּרוּךְ, שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ, לְעוֹלָם וָעֶד" בְּלַחֲשׁ/בַחֲשָׁאִי? תַּחֲלִיף, נִקְדִּים לְהִבִּיאַ מַה שְׁכַתְבַּת הַמְּקוּבֵּל הָאֱלֹקִי רַבִּי יְהוּדָה צְבִי מְרֵאזְדָּאֵל, בְּסִפְרוֹ "עֲמוּד הַתּוֹרָה", שְׂבִשְׂנֵי פְּסוּקֵי הַיְחוּד – "שִׁמְעַ יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד", וְ"בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ, לְעוֹלָם וָעֶד" – מוֹפִיעָה הָאוֹת ע' שֶׁל פְּעֻמִּים (=פְּעַם בְּ"שִׁמְעַ יִשְׂרָאֵל", וּפְעֻמִּים בְּפְסוּק "בְּרוּךְ, שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ, לְעוֹלָם וָעֶד").

וּבְאֵר עֵינֵינוּ זֶה הַמְּקוּבֵּל הָאֱלֹקִי רַבִּי יְהוּדָה צְבִי, וְאָמַר: הֵנָּה, שְׂנִינּוּ בְּמִשְׁנָה: "עַקְבִּיא בֶן מֵהַלְלָאֵל אוֹמֵר: הַסְּתַכַּל בְּשִׁלְשָׁה דְּבָרִים וְאֵין אֶתָּה בְּאֵ לִידֵי עֲבֵרָה: דַּע, מֵאֵין בְּאֵת, וְלֹאֵן אֶתָּה הוֹלֵךְ, וְלִפְנֵי מִי אֶתָּה עֲתִיד לְתַן דִּין וְחֻשְׁבוֹן. מֵאֵין בְּאֵת? מְטַפָּה סְרוּחָה. וְלֹאֵן אֶתָּה הוֹלֵךְ? לְמָקוֹם עֶפֶר רְמָה וְתוֹלְעָה. וְלִפְנֵי מִי אֶתָּה עֲתִיד לְתַן דִּין וְחֻשְׁבוֹן? לְפָנֵי מֶלֶךְ הַמַּלְכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא".

כְּלוּמַר, אוֹמֵר עַקְבִּיא בֶן מֵהַלְלָאֵל, עַל-יְדֵי ג' הַסְּתַכְלוּיּוֹת – מֵאֵין בְּאֵת, וְלֹאֵן אֶתָּה הוֹלֵךְ, וְלִפְנֵי מִי אֶתָּה עֲתִיד לְתַן דִּין וְחֻשְׁבוֹן – יְכוֹל הָאָדָם לְהִנְצֵל מִן הָעֲבִירָה.

וְלָכֵן, יֵשׁ לִלְמוֹר, שְׂפְסוּקֵי הַיְחוּד ("שִׁמְעַ יִשְׂרָאֵל...") וְ"בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ, לְעוֹלָם וָעֶד", שְׂבִהֶם יֵשׁ כְּאִמּוֹר ג' פְּעֻמִּים אֵת הָאוֹת ע', רוֹמְזִים עַל ג' הַסְּתַכְלוּיּוֹת אֵלוֹ שֶׁל הָאָדָם, שְׂבִהֵן יְכוֹל הָאָדָם לְהִנְצֵל מִן הָעֲבִירָה.

וְיֵשׁ לִלְמוֹר, שֶׁהָאוֹת ע' רוֹמְזַת עַל הָעֵינַן שֶׁל הָאָדָם (=עַל הַסְּתַכְלוּת שְׁלוֹ). וּמֵאַחַר וְהַתְנָא עַקְבִּיא בֶן מֵהַלְלָאֵל אוֹמֵר שְׂצָרִיף לְהַסְתַּכַּל בְּשִׁלְשָׁה דְּבָרִים כְּדִי שְׂלֵא לְבוֹא לִידֵי עֲבִירָה, הֵנָּה, נִזְכָּרוּ כְּנִגְדָם ג' פְּעֻמִּים הָאוֹת ע' בְּשְׁנֵי פְּסוּקֵי הַיְחוּד – כְּדִי לְהַזְהִיר/לְעוֹרֵר עֵינֵינוּ זֶה, שְׂעַל-יְדֵי ג' הַסְּתַכְלוּיּוֹת אֵלוֹ – (א) מֵאֵין בְּאֵת (ב) וְלֹאֵן אֶתָּה הוֹלֵךְ (ג) וְלִפְנֵי מִי אֶתָּה עֲתִיד לְתַן דִּין וְחֻשְׁבוֹן – יֵשׁ בְּפִתּוֹם לְמַנּוּעַ אֵת הָאָדָם מִדְּבַר עֲבִירָה, וּמִמִּילָא מְקָרְבִים אוֹתוֹ אֵל ה' יִתְבָּרַךְ. בְּדֶרֶךְ זֶה מְמַשִּׁיף הַמְּקוּבֵּל הָאֱלֹקִי רַבִּי יְהוּדָה צְבִי, לְבָאֵר אֵת דְּבָרָיו עַל-פִּי הַכְּתוּב בְּתִיקוּנֵי הַזּוֹהַר (תִּיקוּן מ', פה), שְׂרָאשִׁי הַתִּיבוֹת שֶׁל "שְׁמַע" הוּא "שְׂאוּ מְרוֹם עֵינֵיכֶם" (יִשְׁעִיה מ', כו').

לְפִי זֶה יֵשׁ לִלְמוֹר, שֶׁהָאוֹת ע' בְּתִיבַת שְׁמַע, מְרַמְזַת עַל הַסְּתַכְלוּת בְּעֵינַי כְּלָפִי מְעַלָּה, לְשִׁמִּים, בְּבַחֲנִית "לְפָנֵי מִי אֶתָּה עֲתִיד לְתַן דִּין וְחֻשְׁבוֹן". וְלָכֵן "שְׁמַע" הוּא רְאִשֵׁי תִיבוֹת שֶׁל "שְׂאוּ מְרוֹם עֵינֵיכֶם" – שְׂצָרִיכִים הַסְּתַכְלוּת רוֹחֲנִית לְמַעְלָה.

אוֹלָם, ב' הַפְּעֻמִּים שֶׁהָאוֹת ע' נִזְכָּרָה בְּפְסוּק "בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ, לְעוֹלָם וָעֶד", הֵן כְּנִגְדַּת שְׁתֵּי הַבְּחִינּוֹת

האַחֲרוֹת שֶׁל עֶקֶבְיָא בֶּן מְהֵלְיָאֵל: הָאוֹת ע' בְּתִיבַת "לְעוֹלָם" הִיא רָמְזוֹ עַל הַסְּתַכְּלוֹת הָאָדָם בְּעֵינֵי שְׂכָלוֹ עַל "מֵאִין בְּאֵת" (לְעוֹלָם). וְאֵילוֹ הָאוֹת ע' בְּתִיבַת "וְעַד", שֶׁהִיא מִלְשׁוֹן "הַתּוֹעֲדוֹת", מְרַמֶּזֶת עַל הַהֶסְתַּכְּלוֹת "לֹאֵן אַתָּה הוֹלֵךְ" – לְמָקוֹם הַתּוֹעֲדוֹת (=מִפְגָּשׁ) שֶׁל כָּל בְּנֵי הָאָדָם, שְׁזֶה הַקָּבֵר, "מָקוֹם עֶפְרָר רָמָה וְתוֹלְעָה".
וַיְבָרְכֶם בַּיּוֹם הַהוּא לְאִמּוֹר" (מח', כ')

מִנְהַג יִשְׂרָאֵל לְבָרֵךְ אֶת הַבְּנִים וְאֶת הַבָּנוֹת בְּלִיל שַׁבַּת קֹדֶשׁ בְּנוֹסַח הַבְּרָכָה שֶׁל מָה שֶׁבָּרַךְ יַעֲקֹב אַבְיָנוּ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, אֵת בָּנָיו "יִשְׁמְךָ אֱלֹקִים כְּאֶפְרַיִם וְכַמְנַשֶּׁה".

בַּסֵּפֶר "מַעֲבַר יַבֵּק" (שִׁפְתֵי רַנְנוֹת פָּרָק מג') מוּבָא הַטַּעַם לְמִנְהַג זֶה: "וְהַמְנַהֵג לְבָרֵךְ (הַבְּנִים) בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ וּבַפֶּרֶט בְּלִילֵי שַׁבַּת. (וְהוּא) סוּד שַׁבַּת מְלֻכְתָּא, וּבְסוּד נַפְשׁ יִתְרָה, שֶׁעַל הַמְּבָרֵךְ וְהַמְתְּבָרֵךְ יְחוּלוּ הַבְּרָכוֹת. וְעוֹד, כִּי אֵין שְׁטַן נִפְגָּע רַע בְּשַׁבַּת שִׁיקְטָרְג עַל הַבְּרָכָה... וְצוּרְךָ גְבוּהָ הוּא לְבָרֵךְ אֵת בָּנָיו בְּשַׁבַּת, וְאִם יֵשׁ לוֹ בֵּת, גַּם הִיא בְּבְרָכָה. וּבַפֶּרֶט בְּלִיל שַׁבַּת, הַמִּשְׁפִּיל יָבִין מַעֲצָמוֹ כִּי כְנִים דְּבָרְנוּ".

טַעַם נוֹסַף כָּתַב הַיַּעֲבֵב"ץ סִידוּרוֹ "בֵּית יַעֲקֹב" (הַנְּהַגוֹת לִיל שַׁבַּת, אוֹת ז') שֶׁבְּלִיל שַׁבַּת חָל שְׁפַע רַב וְרֵאוּי לְהַמְשִׁיכוֹ עַל הַיְלָדִים, וּבַפֶּרֶט הוּא יוֹרֵד וְחָל עַל-יַדֵי הַיְלָדִים הַקְּטָנִים שֶׁלֹא טַעְמוֹ טַעַם חֵטָא.

יֵשׁ שִׁכְתָּבוֹ שֶׁלְפַעְעִים בִּימֵי חוֹל, הָאֵב וְהָאֵם בְּכַעֲסָם מְקַלְלִים בְּטַפְשׁוֹתָם אֶת בְּנֵיהֶם מְרֹב צַעַר אוֹ מִחַמַּת אִיזוֹ סִיפָה שֶׁהִיא. וְלָכֵן, בְּשַׁבַּת כְּאֲשֶׁר מְבָרְכִים אֲנִי אֶת הַיְלָדִים, אֲנִי גַם מְבַטְלִים אוֹתָן הַקְּלָלוֹת עַל-יַדֵי הַבְּרָכוֹת בְּבַחֲיַנַּת "וַיִּהְיֶה ה' אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֶת הַקְּלָלָה לְבְרָכָה". וְהַעֲתָ הַזֹּאת (=שַׁבַּת קֹדֶשׁ) גּוֹרַמַת שְׁגָם הַמְּלֻאָךְ הָרַע יַעֲנֶה אֲמֵן עַל-כֶּךָ. (כִּידוּעַ אֲמָרוּ חו"ל בְּגַמְרָא (שַׁבַּת קִיט'): "שְׁנֵי מְלֻאָכֵי הַשָּׂרַת מְלוּוִין לוֹ לְאָדָם בְּעָרֵב שַׁבַּת מִבֵּית הַכְּנָסֶת לְבֵיתוֹ, (מְלֻאָךְ) אֶחָד טוֹב, וְ(מְלֻאָךְ) אֶחָד רַע. וְכַשְׁבָּא (אוֹתוֹ אָדָם) לְבֵיתוֹ, וּמְצָא נֵר דְּלוּקָא, וְשִׁלְחָן עָרוּךְ, וּמִטָּתוֹ מוּצָעֵת, מְלֻאָךְ טוֹב אוֹמֵר: יְהִי רְצוֹן שְׁתֵּהא לְשַׁבַּת אַחֲרַת כֶּךָ. וּמְלֻאָךְ רַע עוֹנֶה אֲמֵן בְּעַל פְּרָחוֹ (=גִּגַּד רְצוֹנוֹ). וְאִם לֹא, מְלֻאָךְ רַע אוֹמֵר: יְהִי רְצוֹן שְׁתֵּהא לְשַׁבַּת אַחֲרַת כֶּךָ, וּמְלֻאָךְ טוֹב עוֹנֶה אֲמֵן בְּעַל פְּרָחוֹ (=גִּגַּד רְצוֹנוֹ)".

וְהֵנָּה, נוֹסַח הַבְּרָכָה שֶׁמְבָרַךְ הָאֵב אֵת בָּנוּ: "יִשְׁמְךָ אֱלֹקִים כְּאֶפְרַיִם וְכַמְנַשֶּׁה", וְאֵילוֹ לְבַת יֹאמֵר "יִשְׁמְךָ אֱלֹקִים כְּשָׂרָה, רַבְקָה, רַחֵל וְלֵאָה", וְיִסִּים בְּשִׁנְיָהֶם, בְּפִסּוּקִים שֶׁמְבָרְכִים בְּבְרַכַּת הַכְּהֵנִים "בְּרָכָךְ ה' וַיִּשְׁמְרֶךָ: יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחֲנֶנְךָ: יֵשָׂא ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיִּשֶׂם לְךָ שְׁלוֹם".

וְכַאֲשֶׁר מְבָרַךְ הָאֵב אֶת הַיְלָדִים צָרִיךְ לִשֵּׁם יְדָיו עֲלֵיהֶם. וַיֵּשׁ אוֹמְרִים שִׁישִׁים יָד אַחַת, כְּמוֹ שֶׁבָּרַךְ יַעֲקֹב אַבְיָנוּ אֵת מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם. וּבַסֵּפֶר "מַעֲבַר יַבֵּק" (שָׁם) כָּתַב, "כִּי בִיד הָאָדָם יֵשׁ ט"ו פְּרָקִים, כְּמַנְיָן ט"ו (=15) תִּיבּוֹת שֶׁבְּבְרַכַּת כְּהֵנִים ("בְּרָכָךְ ה' וַיִּשְׁמְרֶךָ..."). וְזֹאת, כְּדִי לוֹמַר לְךָ, שִׁיְחוּלוֹ עַל רֵאשִׁי הַבְּרָכוֹת שֶׁבְּשִׁלְשָׁה פְּסוּקִים אֵלוֹ, שֶׁהֵם ט"ו".

וַיֵּשׁ אוֹמְרִים שִׁישִׁים שְׁתֵּי יְדָיו עַל רֵאשֵׁם, וְכָתַב הַיַּעֲבֵב"ץ (שָׁם): "וּמִנְיַחִין שְׁתֵּי יְדֵיהֶם עַל רֵאשֵׁם, כְּמוֹ שֶׁמְצִינּוּ בְּכָל הַמְּבָרְכִים, כְּדָרְךָ שְׁנֵהַג מִשֶּׁה רַבְּנוּ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, בְּעֵין יָפָה (כְּפִי שִׁכְתוֹב בַּמְדָּבָר כו', כג'), 'וַיִּסְמְךָ אֶת יְדָיו עָלָיו' – כֶּךָ רֵאוּי לְמְבָרֵךְ לְעוֹלָם, כִּי 'טוֹב עֵין הוּא יְבָרֵךְ' (מִשְׁלֵי כב', ט). וְכֵן כְּהֵנִים בְּבְרַכַּת כְּהֵנִים (מְבָרְכִים) בְּשְׁתֵּי יְדֵיהֶם... וּמָה שֶׁמְצִינּוּ בְּיַעֲקֹב אַבְיָנוּ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, שֶׁבָּרַךְ אֶת אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה כָּל אֶחָד בְּיַד אַחַת... מִפְּנֵי הַהֶכְרַח הוּצָרְךָ".

אֵף בַּסֵּפֶר "יוֹסֵף אוֹמֵץ" נִכְתַּב: "בְּרַכּוֹת הַיְלָדִים בְּשַׁבַּת, וְאַחַר הַתְּפִילָּה. וְרֵאוּי לְהַמְשִׁיךְ הַשְּׁפַע, וּבְשְׁתֵּי יְדָיו, וְלֹא בְיַד אַחַת". אֲמָנָם, יֵשׁ שְׁנֵהַגוֹ לְבָרֵךְ בְּיַד אַחַת, וַיֵּשׁ שְׁנֵהַגוֹ בְּשְׁתֵּי יְדָים, וַיֵּשׁ שְׁלֹא נִהְגוּ לְבָרֵךְ אֶת הַבְּנִים בְּלִיל שַׁבַּת, וְכָל אֶחָד יְנַהֵג כְּמִנְהַג אֲבוֹתָיו.

"וַיִּקְרְבוּ יָמֵי יִשְׂרָאֵל לְמוֹת..."

כְּאֲשֶׁר קָרְבוּ יָמָיו שֶׁל הַרְהו"ק רַבִּי מֵאִיר מְפָרִימִישְׁלָאן זִיע"א, וְנִחְלָשׁוּ כּוֹחוֹתָיו, קָרָא לְחַתְנּוֹ הַרְהו"ק רַבִּי אַבְרָהָם חַיִּים מִמִּיקוֹלָאִיב זִיע"א, וְצָוָה עָלָיו לְהַכִּין סֶפֶר שֶׁבּוֹ יַעֲתִיקוּ אֶת כָּל הַפְּתִיקָאוֹת (קוּוִיטְלַאד) שֶׁהוּא יִקְבַּל מִפָּאן וְאֵילָךְ. הַרְהו"ק רַבִּי אַבְרָהָם חַיִּים בְּלָבוֹ, לִשְׁם מָה בִּקַּשׁ מִמֶּנּוּ הַרְבִּי בְּקֶשֶׁה זוֹ, הָרִי אֵין בְּהֵם דְּבָרֵי תוֹרָה, רַק בְּקִשׁוֹת אִישִׁיּוֹת שֶׁל יְהוּדִים. עוֹדְנוּ מִהֶרְהַר כֶּךָ, וְהֵנָּה הִגִּיעַ אֵלָיו הַגְּבָאִי שֶׁל הַרְבִּי, כְּדִי לְקַרְוֵא לוֹ שְׁיָבוֹא בְּדַחֲפוֹת אֵל הַרְבִּי. מִיד קָם בְּזְרִיזוֹת, וּמִהֵר לָבוֹא אֵלָיו. פָּנָה אֵלָיו הַרְהו"ק רַבִּי מֵאִיר וְאָמַר לוֹ: כּוֹחֵי עֵתָה אֵינּוּ כְּבָעֵבֶר, וְאֵינִי יָכוֹל לְהַתְּפַלֵּל עִבּוֹר הַבָּאִים אֵלַי בְּבִקְשׁוֹתֵיהֶם, וּמֵאַחַר וְהִנְנִי חוֹשֵׁשׁ פֶּן אֲנִי נִהְנֶה מִכִּסְפֵי אַחֲרִים, בְּלִי שְׁתַּפְּלוּתִי יִסְעוּ לָהֶם נִמְצָא, שְׁכִסְפָם, חֲלִילָה, גְּזוּל בְּיָדִי. לָכֵן בְּקִשְׁתִּי לְרַשׁוֹם אֶת בְּקִשׁוֹתֵיהֶם בַּסֵּפֶר. וְאֵת הַסֵּפֶר יְנִיחוּ בְּקִבְרֵי לְאַחַר פְּטִירַתִּי, כְּדִי שֶׁאִם יִהְיֶה מִישֶׁהוּ שֶׁלֹא פְעַלְתִּי עִבּוֹרוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה, אֶפְעַל לְמַעַנּוֹ בְּעוֹלָם הַבָּא... שַׁבַּת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילּוּן!

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיְחִי (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) **כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 16:04**

עֲרֵשׁ"ק י' טַבַּת תַּשַּׁע"ד (13.12.2013)

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:16

הַפְּטָרָה: "וַיִּקְרְבוּ יְמֵי דָוִד"

(הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה" (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

על הפתוב, "וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה", מבוואר במדרש, שרַבְנוּ הַקְדוּשׁ, רַבֵּי יְהוּדָה הַנְּשִׂיא, חֵי בְּצִיפּוּרֵי יו' (=17) שָׁנִים, כַּמְסַפֵּר הַשָּׁנִים שְׁחֵי יַעֲקֹב אָבִינוּ בְּמִצְרַיִם. וּפְפִי שְׁמוּבָא שָׁם (ב"ר צו', ה'): "רַבְּנּוּ הַקְדוּשׁ) בְּחֵי הָיָה דָר בְּצִיפּוּרֵי שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה, וְהָיָה קוּרָא עַל עֲצֻמוֹ 'וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה', וְחָיָה יְהוּדָה (הַנְּשִׂיא) בְּצִיפּוּרֵי יו' (=17) שָׁנִין. רַבְּנּוּ י"ג שָׁנָה חֲשַׁשׁ(=סבל) בְּשִׁינּוּ. וְכָל אוֹתָן י"ג שָׁנָה לֹא מָתָה חַיָּה(=יולדת) בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְלֹא הִפִּילָה אִשָּׁה (אֵת) עוֹבְרָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל".

וּמִמְשִׁיד הַמְּדַרְשׁ: "בְּסוּף י"ג שָׁנָה, כְּעֵס רַבְּנּוּ עַל רַבֵּי חַיָּא הַגְּדוּל. נִכְנַס אֵלֵיהוּ (הַנְּבִיא זְכוּר לְטוֹב) אֲצֵל רַבְּנּוּ בְּדַמּוּתוֹ שֶׁל רַבֵּי חַיָּא, וְנָתַן יָדוֹ עַל שִׁינּוֹ (שֶׁל רַבְּנּוּ הַקְדוּשׁ), וּמִיָּד נִתְרַפָּא (רַבְּנּוּ הַקְדוּשׁ). לְמַחֵר נִכְנַס רַבֵּי חַיָּא אֲצֵלוֹ... אָמַר (לוֹ רַבְּנּוּ הַקְדוּשׁ): מִשְׁעָה שְׁנַתָּה יָדָךְ עָלֶיָהּ(=על השן) אֶתְמוּל (הִיא) נִתְרַפָּא. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה אָמַר ר' חַיָּא: אֵי(=אוי) לָכֶם חַיּוֹת(=יולדות) שְׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל! אֵי(=אוי) לָכֶם עוֹבְרוֹת שְׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל! (שְׁכַן, מַעֲתָה לֹא יִגְנוּ עָלֶיכֶן יִיסוּרֵי שֶׁל רַבְּנּוּ הַקְדוּשׁ)... אָמַר לוֹ (ר' חַיָּא): לֹא הִיִּיתִי אֲנִי שְׁנַתָּתִי יָדִי עַל שִׁינְךָ. יָדַע רַבְּנּוּ שְׂאֵלֵיהוּ (הַנְּבִיא) זְכוּר לְטוֹב הָיָה. מְאוֹתָהּ שְׁעָה הִתְחִיל לְנַהוֹג בְּרַבֵּי חַיָּא כְּבוֹד".

וְצָרִיךְ לְהַבִּין עֲנָן זֶה. שְׁכַן, מָה רָאָה רַבְּנּוּ הַקְדוּשׁ לְהַשׁוֹת אֵת עֲצֻמוֹ לְיַעֲקֹב אָבִינוּ?

וּמִצִּינּוּ עַל-כֵּךְ בִּיאוּר בְּדַבְרֵי הַמְּקוּבֵּל הָאֱלֹקִי, בַּעַל ה'מַגְלָה עֲמוּקוֹת" (פְּרִשְׁת 'וַיְחִי'): "וַיְחִי רַבֵּי יְהוּדָה בְּצִיפּוּרֵי שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה. בְּרֹזָא דְגַלְגּוּלָא(=ענן זה בסוד הגלגול), שְׁהָיָה (רַבְּנּוּ הַקְדוּשׁ) נִיצוּצוֹ שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ, לְכֹן נִקְרָא סֵתָם נְשִׂיא בְּגַמְרָא". (דְּהַיְנּוּ, מֵאֲחַר וְהָיָה גַלְגּוּל שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ, נִקְרָא רַבְּנּוּ הַקְדוּשׁ בְּתוֹרָא "נְשִׂיא", רֵאשִׁי תִיבוֹת נִיצוּץ שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ).

בְּעֲנָן זֶה מְבִיא הַגָּאוֹן הַגְּדוּל רַבֵּי יוֹסֵף עֲנַגִּיל זצ"ל, בְּסַפְרוֹ "בֵּית הָאוּצָר" (פְּלָג ג'), שֶׁבְּשִׁמוּנָה עֲשׂר מְקוּמוֹת בְּגַמְרָא ("קִידוּשִׁין" ט', וְכֵן לט' ועוד) מוּבָאִים מְאֲמָרִים בְּשֵׁם רַבְּנּוּ הַקְדוּשׁ, וּבְכֻלָּם מְשַׁתְּמֵשׁ רַבְּנּוּ בְּפִיטוּי "אוֹמֵר אָנִי". וְלְכַאוּרָה תְּמוּהָ הַדְּבַר. הֲלֹא חוֹז"ל הִדְגִּישׁוּ בְּגַמְרָא, שְׁרַבְּנּוּ הַקְדוּשׁ הָיָה הָעֵנּוּ מִכָּל אֲנָשֵׁי דוֹרוֹ, כְּפִי שְׁמוּבָא בְּגַמְרָא (סוּטָה מט'): "מִשְׁמַת רַבֵּי – בְּטֻלָה עֲנָה". וְאֵם כֵּךְ, אֵיךְ נוֹהַג הָיָה רַבְּנּוּ הַקְדוּשׁ לִזְמַר בְּמֵאֲמָרֵי "אוֹמֵר אָנִי", שְׁהָרִי זֶה לְשׁוֹן שֶׁל גְּאוּהָ?

אֲלֹא, לְפִי הָאֲמוּר יֵשׁ לִזְמַר הֵנָּה מְבוּאָר בְּזוּהַר הַקְדוּשׁ ('נִיצָא' קמו'), שִׁיעֲקֹב אָבִינוּ הוּא עֲמוּד הַתּוֹרָה, כְּפִי שְׁמוּבָא שָׁם ('נִיצָא קמו'): "עַל שְׁלֹשָׁה דְבָרִים הָעוֹלָם עוֹמֵד: עַל הַתּוֹרָה, וְעַל הָעֲבוּדָה, וְעַל גְּמִילוֹת חֲסָדִים. הַתּוֹרָה דָּא(=זֶה) יַעֲקֹב, הָעֲבוּדָה דָּא יִצְחָק, גְּמִילוֹת חֲסָדִים דָּא אַבְרָהָם".

לְכֹן כְּאֲשֶׁר בִּקֵּשׁ רַבְּנּוּ הַקְדוּשׁ לְהַבִּיעַ אֵת דַּעְתּוֹ בְּהִלְכָה, הָיָה נוֹהַג לִזְמַר "אוֹמֵר אָנִי" – "אָנִי" רֵאשִׁי תִיבוֹת נִיצוּץ יַעֲקֹב אָבִינוּ. כְּלוּמַר, לֹא בְּכַח חוֹכְמַתִּי וְתִבּוּנַתִּי אָנִי אוֹמֵר כֵּן, אֲלֹא בְּכַח הַנִּיצוּץ שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ שְׁבִקְרַבֵּי, שְׁהָיָה עֲמוּד הַתּוֹרָה, אוֹמֵר אָנִי זֹאת.

וְרֵאוּי לְהוֹסִיף מָה שְׁאֲמָרוּ חוֹז"ל, כִּי יַעֲקֹב אָבִינוּ תִקַּן לָנוּ אֵת מִצְוֹת "קְרִיאַת שְׁמַע" לְפָנֵי פְטִירָתוֹ, כְּמְבוּאָר בְּמִדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה צח, ג'): "...בְּשְׁעָה שְׁהָיָה יַעֲקֹב אָבִינוּ נִפְטָר מִן הָעוֹלָם, קָרָא לְשָׁנִים-עֶשְׂרֵה בְּנֵי (ו) אָמַר לָהֶם: שְׁמַעוּ אֵל יִשְׂרָאֵל... אָבִיכֶם, שְׁמָא יֵשׁ בְּלִבְבְּכֶם מַחְלוּקַת עַל הַקַּב"ה? אָמְרוּ לוֹ: 'שְׁמַע יִשְׂרָאֵל' אָבִינוּ, כְּשֵׁם שְׁאִין בְּלִבְךָ מַחְלוּקַת עַל הַקַּב"ה, כֵּךְ אֵין בְּלִבְנּוּ מַחְלוּקַת. אֲלֹא 'ה' אֵלֵהִינוּ ה' אֶחָד'. אַף הוּא (יַעֲקֹב) פָּרַשׁ בְּשִׁפְתָיו, וְאָמַר: 'בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד'. (אָמְרוּ) רַבֵּי בְּרַכְיָה וְרַבֵּי חֵלְבוּ, בְּשֵׁם רַבֵּי שְׁמוּאֵל: הֲדָא(=זֶה) הוּא שִׁישְׂרָאֵל מְשַׁכְּמִים וּמְעַרְיָבִים בְּכָל יוֹם, וְאוֹמְרִים 'שְׁמַע יִשְׂרָאֵל'..."

עַל-פִּי הָאֲמוּר, יֵאִירוּ עֵינֵינוּ לְהַבִּין, מִדּוּעַ בָּחַר רַבְּנּוּ הַקְדוּשׁ, רַבֵּי יְהוּדָה הַנְּשִׂיא, לְהַתְחִיל אֵת הַתּוֹרָה שְׁבַע-עַל-פֶּה דוֹקָא בְּמִצְוֹת "קְרִיאַת שְׁמַע", כְּפִי שְׁכַתּוּב בְּמִשְׁנֵה הָרֵאשׁוֹנָה שְׁבַתּוֹרָה שְׁבַע-עַל-פֶּה (בְּרַכּוֹת ב'): "מֵאִמְתִּי קוֹרִין אֵת

שָׁמַע בְּעֶרְבִית? (=מִמֶּנִּי, מֵאִיזָה זְמַן אֲפֹשֶׁר לְקְרֹא אֶת "קְרִיאַת שְׁמַע").

וּלְפִי הַמְּבֹאֵר, הַיּוֹת שֶׁרַבְנֵנו הַקְּדוֹשׁ הָיָה נִיצוּצוֹ שֶׁל יַעֲקֹב אֲבִינוּ. וּמֵאַחַר וַיַּעֲקֹב אֲבִינוּ תִּקַּן אֶת "קְרִיאַת שְׁמַע" לְפָנֵי פְּטִירָתוֹ, עַל-כֵּן פָּתַח גַּם רַבְּנֵנו הַקְּדוֹשׁ, גְּלִגּוּל יַעֲקֹב אֲבִינוּ, דוֹקָא בְּמִצְוֹת "קְרִיאַת שְׁמַע".

"עָנּוּיִם, עָנּוּיִם, הַגִּיעַ זְמַן גְּאוּלְתְּכֶם"

הֶרֶב יְקוּתִיאֵל פִּיש כּוֹתֵב בְּחִיבּוּרוֹ "סוּד הַחֲשֻׁמְל", שֶׁ"אַבְמָה" הוּא רֵאשִׁי תִיבוֹת אֲרוּר הַמֶּן בְּרוּךְ מְרַדְכִי. וְכֵן "אֲרוּר הַמֶּן" אוֹ "בְּרוּךְ מְרַדְכִי", כָּל אֶחָד מֵהֶם בְּגִימַטְרִיא "בְּרַק חוּסִיִּין אוּבְאַמָּה".

וּשְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת שֶׁל אַבְמָה רֵאשִׁי תִיבוֹת אֲרוּר בְּרוּךְ, מְרַמְזוֹת עַל חֲדָשׁ אֲב שֶׁהוּא חֲדָשׁ הַחֲרָבֵן וְהוּא רֵאשִׁי תִיבוֹת אֲדוּם כִּבְּל שֶׁהַחֲרִיבוֹ אֶת שְׁנֵי בְּתֵי הַמִּקְדָּשׁ כְּמוּבָא בְּשִׁל"ה.

וּמוֹסִיף הֶרֶב יְקוּתִיאֵל פִּיש וְשִׁמְעֵתִי מְדוּדֵי ר' מְשֻׁלֵּם לְאַטְיָן שְׁלִיט"א שֶׁאַבְמָה רֵאשִׁי תִיבוֹת "אַתָּה בְּחֲרַתְנוּ מִכָּל הָעַמִּים" שְׁבוּזְמָנו נִזְכָּה בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ לְרֵאוֹת אֶת עֲלִיּוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל עַל הָעַמִּים.

"בְּרַכַת אָבִיךָ גָּבְרוּ עַל בְּרַכַת הוֹרֵי"

פַּעַם סִפֵּר רַבֵּי שְׁלוֹם שְׁבֵדְרוֹן זִיע"א עַל מַעֲלַת מְזֻכָּה הֶרֶבִים, וְאָמַר, שְׁזֻכוֹת זִכּוּי הֶרֶבִים עוֹמְדַת לְמִזְכָּה הֶרֶבִים – לוֹ וְאַף לְזוּרְעוֹ שֶׁל הַמְּזֻכָּה אַחֲרָיו. וְכֵן סִפֵּר: בַּעַת בִּיקוּרֵי בְּלוֹנְדוֹן, בְּאֶחָד מֵיָמֵי הַחֲנוּכָּה, נִכְנַסְתִּי לְבֵיתוֹ שֶׁל אִישׁ נִכְבָּד, נִיצוּל שׁוֹאָה, וְהַתְּפַעֲלִיתִי מִיַּחְסוֹ הַמְּיוּחָד לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים, וְאַהֲבָתוֹ הָעֲצוּמָה לְתוֹרַתְנוּ הַקְּדוּשָׁה. כְּשֶׁהִבְחִין הוּא בְּהַתְּפַעֲלוֹתֵי מִמֶּנּוּ, פָּתַח וְסִפֵּר לִי אֶת סִפּוּרוֹ: "בְּעִירָה שְׁבָה הַתְּגוּרְרָנוּ הָיָה יְהוּדֵי בֶשֶׁם "מֹשֶׁה הַחֵיט", שֶׁעֲזַב אֶת הַיְּהוּדוּת, רָחֵמָנָא לְיַצְלוֹ. לְיָמִים, חָלָה אָבִיו שֶׁל "מֹשֶׁה הַחֵיט", וְנִפְטַר מִן הָעוֹלָם. וְהִנֵּה, כְּאֲשֶׁר יָשַׁב "מֹשֶׁה הַחֵיט" שְׁבַעַה עַל אָבִיו, לֹא הִגִּיעוּ אֲנִשֵׁי הָעִירָה לְנַחְמוֹ. רַק אָבִי הִיקָר קָם וְאָמַר: הֲרֵי יְהוּדֵי הוּא! אֲנִי הוֹלֵךְ לְנַחְמוֹ, וַיְהִי מָה! "מֹשֶׁה הַחֵיט" נִדְּהָם לְרֵאוֹת אֶת אָבִיא שְׁלִי בְּפֶתַח בֵּיתוֹ. הוּא פָּשׁוּט לֹא הֶאֱמִין לְמַרְאֵה עֵינָיו, אֲךָ אָבִי הָיָה הָרֵאשׁוֹן שֶׁהַתְּעֵשֶׁת, וְנִגַּשׁ וּפָתַח אִתּוֹ בְּשִׂיחָה חֲמָה וְלִבְבִית. לְאַחַר דְּקוֹת סְפוּרוֹת אָמַר לוֹ: "מֹשֶׁה, אַתָּה תֵּיב לְעִשׂוֹת נַחַת-רוּחַ לְאַבִּיךָ הַמְּנוּחַ! כְּדֹאֵי מֵאֵד שֶׁתְּבוֹא לְבֵית הַכְּנַסַּת, וְתֹאמַר קְדִישׁ לְעִלּוּי נִשְׁמָתוֹ". "מֹשֶׁה הַחֵיט" הִסְכִּים מִיַּד לְדַבְּרֵי אָבִיא, וְהִגִּיעַ מִיָּדֵי יוֹם בְּיוֹמוֹ וְשִׁמְעַתְּ שִׁיעוּרֵי תוֹרָה וְאָמַר קְדִישׁ לְעִלּוּי נִשְׁמָתוֹ שֶׁל אָבִיו. דְּבָרֵי הַתּוֹרָה שֶׁשָׁמַע נִכְנָסוּ בְּלִבּוֹ, וְהוּא הִחֵל לְשַׁמּוֹר תּוֹרָה וּמִצְוֹת, וּלְדַקְדַּק בְּמִצְוֵה קְלָה כְּבַחְמוּרָה, וְכָל זֹאת בְּזֻכוֹת אָבִי.

וְהִנֵּה, כְּאֲשֶׁר פָּרְצָה הַמִּלְחָמָה נִכְנָסוּ הַגְּרָמָנִים לְעִירַתְנוּ, וְהִסְתַּעְרוּ עֲלֵינוּ בְּאֲכֻזָּרוֹת נוֹרָאָה, וְלָקְחוּ עִמָּהֶם אֶת אָבִי וְאִמִּי, אֶת אַחֵי וְאֶחָיוֹתֵי, וְאַף אֶת "מֹשֶׁה הַחֵיט" וְכָל מִשְׁפַּחְתּוֹ, וְעַקְדוֹ אוֹתָם עַל קִידוּשׁ ה'. כָּלֵם לְצַעְרֵי נִסְפּוֹ, וְרַק אֲנִי נִשְׁאַרְתִּי לְפִלִּיטָה. שְׁהִיתִי שְׁנַתִּים תְּמִימוֹת בְּמַחְנֵה רִיפוּז, שָׁבוּ עֲבַדְתִּי קָשָׁה מְאֹד! וּבְהִיוֹתִי בְּגִיל 15 הִשְׁתַּחֲרַרְתִּי מֵהַמַּחְנֵה. לְאַחַר שְׁחֲרוּרֵי הַכְּרַתִּי חֶבֶר, שֶׁהָיָה רְחוֹק מִתּוֹרָה וּמִצְוֹת. וְכִיּוֹן שֶׁלֹּא לְמַדְתִּי, וְאַף לֹא הַתְּפַלְלִיתִי, הַתְּחַלְתִּי לְזַלְזַל בְּמִצְוֹת וּלְעִשׂוֹת כְּמַעֲשָׂיו, אֲךָ תְּמִיד נוֹהַרְתִּי מִלְּחַלֵּל אֶת הַשַּׁבָּת. (הַיִּיתִי בְּטוּחַ שֶׁלֹּא אֲחַלֵּל שַׁבָּת לְעוֹלָם!).

וְהִנֵּה, בְּאַחַת הַשַּׁבָּתוֹת יִשְׁבְּנוּ מִסְבִּיב לְשִׁלְחוֹן עָרוּךְ כָּל טוֹב, אֲנִי וְחֲבֵרֵי, וְאַכְלָנוּ כְּאֹת נִפְשָׁנוּ. בְּסוּיִם הָאֲרוּחָה שֶׁלִּף חֲבֵרֵי סִיגְרִיָּה וְהִחֵל לְעִשׂוֹן, וְאָמַר לִי: "לְאַחַר סְעוּדָה דְּשָׁנָה שְׁכּוֹזָת, אֵין דְּבַר יוֹתֵר מִתְּבַקֵּשׁ מֵעִישׁוֹן סִיגְרִיָּה". וְאַף-עַל-פִּי שִׁידַע הוּא שִׁמְעוֹלָם לֹא עִשְׂנָתִי בְּשַׁבָּת, תַּחֲב לִי סִיגְרִיָּה בְּפִי, וְהִצִּית אֹתָהּ. יִצְרִי הַגְּדוֹל בְּעַר בְּקַרְבֵי מְאֹד, וְלְאַחַר הַסִּיגְרִיָּה הָרֵאשׁוֹנָה הִחֲלַטְתִּי לְהַמְשִׁיךְ וּלְעִשׂוֹן. וְכֵן, לְצַעְרֵי הֶרֶב, עִשְׂנָתִי אִתּוֹ כְּמָה סִיגְרִיּוֹת. לְאַחַר מִכֵּן הוּא אָמַר לִי: "כְּבָר עִשְׂנָתִי בְּשַׁבָּת, אֲזִ הִבָּה וְנִסְעָ לְמַרְכּוּז הָעִיר לְבָלוֹת". עֲלֵינוּ מִיַּד ל'חֲשֻׁמְלִית' הַיּוֹרְדַת מִן הַהָר אֶל הָעִיר הַהוּמָה. אֲנָשִׁים רַבִּים הִלְכוּ שָׁם בְּרַחוּב, וּלְפָתַע, אֶת מִי רוֹאוֹת עֵינָי? אֶת "מֹשֶׁה הַחֵיט"! הוּא וְלֹא אַחֲרָיו לֹא הֶאֱמַנְתִּי לְמַרְאֵה עֵינָי. כִּיּוֹן שִׁידַעְתִּי שֶׁהוּא נִסְפָּה בְּשׁוֹאָה, הַתְּבוֹנְנָתִי בּוֹ וְחֲשַׁבְתִּי, אוּלַי אֲנִי הוּוֹה? אֲךָ לֹא! זֶה הוּא! אֲנִי מְזַהֶה אוֹתוֹ בּוֹדָאוֹת. וְכֵן, בְּעוֹדֵי עוֹמֵד וּמִשְׁתוֹמֵם, הִגִּיעַ "מֹשֶׁה הַחֵיט" סְמוּךְ אֵלַי מִמֶּשׁ. וּלְפָתַע נִעְלַם כְּלֹא הָיָה. פְּרַצְתִּי בְּבִכִּי, וְאָמַרְתִּי לְחֲבֵרֵי: "אֲנִי חוֹזֵר!" נִכְנַסְתִּי לְחֲדָרִי, וּבְכִיתִי נוֹרָאוֹת, כְּשֶׁפָּנֵי טְמוּנוֹת בְּפָרִית, עַד שֶׁנִּרְדַּמְתִּי. וּבְחֲלוּמֵי, רוֹאָה אֲנִי אֶת "מֹשֶׁה הַחֵיט" מְחִיךְ אֵלַי, וְאֹמֵר: "אַבִּיךָ הַחֲזִיר אוֹתִי בְּתִשׁוּבָה! לֹא יְכוּלְתִי לְהַשְׁלִים עִם כֶּךָ שְׁבָנוּ יְחַלֵּל שַׁבָּת, לְכֵן בְּקִשְׁתִּי רִשׁוּת מִבֵּית דִּין שֶׁל מַעֲלָה לְבוֹא וּלְהַצִּילְךָ מִרְדַּת שַׁחַת!". כֵּךָ אָמַר לִי "מֹשֶׁה הַחֵיט" בְּחֲלוּם... וּמֵאֵז הַפְּכַתִּי לְאַדָּם אַחֲרָיו! וּמֵאוֹתוֹ יוֹם מִשְׁתַּדֵּל אֲנִי לְדַקְדַּק בְּמִצְוֵה קְלָה כְּבַחְמוּרָה, וְאַהֲבַת הַתּוֹרָה וְלוֹמְדֵיהָ בּוֹעֶרֶת הִיא כְּאֵשׁ בְּקַרְבֵי, וּבּוֹדָאֵי שֶׁלֹּא תִכְבֶּה לְעוֹלָם עוֹד!

לְשַׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

שַׁבָּת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל!

פְּרִשֶׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיְחִי (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) **כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 16:04**

עֲרֵשׁ"ק י' טַבַּת תַּשַּׁע"ד (13.12.2013)

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:16

הַפְּטָרָה: "וַיִּקְרְבוּ יְמֵי דָוִד"

(הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּשְׁבַּע יוֹסֵף אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר פֶּקֶד פֶּקֶד אֱלֹהִים אֲתֶכֶם, וְהֵעֵלְתֶם אֶת עַצְמֹתַי מִזֶּה"

עַל דְּבַרֵי יוֹסֵף לְאַחֵיו לִפְנֵי מוֹתוֹ, "פֶּקֶד יִפְקֹד אֱלֹהִים אֲתֶכֶם, וְהֵעֵלְתֶם אֶת עַצְמֹתַי מִזֶּה", פֶּרֶשׁ "בְּעַל הַטּוֹרִים": "פֶּקֶד" הוּא מִלְשׁוֹן חֶסְרוֹן, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (במדבר לא, מט): "וְלֹא נִפְקַד מִמֶּנּוּ אִישׁ". וְהִנֵּה, "פֶּקֶדוֹד" (בכתיב מלא) הוּא בְּגַמְטְרִיָּה "קֶז" (=190). וּבְכַף רְמֹז יוֹסֵף לְאַחֵיו, שֶׁהִקְבִּיחַ יַחְסִיר לְיִשְׂרָאֵל "קֶז" (=190) שָׁנִים מִתּוֹךְ ת' (=400) הַשָּׁנִים שֶׁנִּגְזְרוּ עֲלֵיהֶם בְּבְרִית בֵּין הַבְּתָרִים. וְלִכֵּן כָּל גְּלוֹת מִצְרַיִם תִּהְיֶה רַק רד"ו (=210) שָׁנִים, וְלֹא ת' (=400) שָׁנִים, כְּפִי שֶׁנִּגְזַר עַל יִשְׂרָאֵל (210=190=400).

וּכְפִי דְבָרָיו שֶׁל "בְּעַל הַטּוֹרִים": "פֶּקֶדוֹד", לְשׁוֹן חֶסְרוֹן, כְּמוֹ וְלֹא נִפְקַד מִמֶּנּוּ אִישׁ. (וּכְפֶן) רְמֹז (לָהֶם יוֹסֵף), שְׁמַנְיָן פֶּקֶדוֹד (=190) חֶסֶר מִ-ת' (=400) שָׁנָה, וַיִּשְׁאַר (לָהֶם לְהֵיוֹת בְּגְלוֹת מִצְרַיִם רַק) רד"ו (=210 שָׁנִים).

אִם כֵּן, וַיִּוֹסֵף רָצָה לְרְמוֹז לָהֶם שְׁגְלוֹת מִצְרַיִם תִּהְיֶה רַק רד"ו (=210) שָׁנִים, אִיךָ מִתְקַשֵּׁר מָה שֶׁאָמַר לָהֶם יוֹסֵף (בְּהַמְשָׁךְ הַפְּסוּק) – "וְהֵעֵלְתֶם אֶת עַצְמֹתַי מִזֶּה"? וְכִי רַק בְּגִלְלָה שֶׁהִקְבִּיחַ יוֹתֵר לָהֶם עַל "קֶז" (=190) שָׁנִים, הֵם יַעֲלוּ אֶת עַצְמוֹתָיו מֵאַרְצָן מִצְרַיִם? וְאִם יַצְטָרְכוּ יִשְׂרָאֵל לְהֵיוֹת בְּמִצְרַיִם ת' (=400) שָׁנִים, לֹא יַצְטָרְכוּ לְהֵעֵלְוֹת אֶת עַצְמוֹתָיו מִשָּׁם?

אוֹמֵר עַל-כֵּן הִרָה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן: נִרְאֶה לְיֹשֵׁב עֵינַי זֶה עַל-פִּי מָה שֶׁהִקְשׁוּ הַמְּפָרְשִׁים: אִם הִקְבִּיחַ גִּזְרָה עַל יִשְׂרָאֵל לְהֵיוֹת בְּגְלוֹת בְּמִצְרַיִם ת' (=400) שָׁנִים, אִיךָ יִצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִהַגְּלוֹת כְּבָר לְאַחַר רד"ו (=210) שָׁנִים בְּלִבְדָּ? נִקְדִּים לְהִבִּיאַ מָה שֶׁשָּׁנִינוּ בְּגִמְטְרִיָּה (שְׁבַת יד'): "אָמַר רַב חֲמָא בַר גּוֹרִיָּא, אָמַר רַב: לְעוֹלָם אֵל יִשְׁנֶה אָדָם בְּנוֹ בֵּין הַבָּנִים, שֶׁבִשְׁבִּיל מִשְׁקַל שְׁנֵי סְלָעִים מִילַת (=מַחִיר כְּתוּנַת הַפְּסִים), שֶׁנִּתֵּן יַעֲקֹב לְיוֹסֵף יוֹתֵר מִשְׁאַר בָּנָיו, נִתְקַנְאוּ בּוֹ אַחֲיוֹ, וְנִתְגַּלְגַּל הַדָּבָר, וַיִּרְדּוּ אֲבוֹתֵינוּ לְמִצְרַיִם". וְהִקְשׁוּ שֵׁם "הַתּוֹסְפוֹת" עַל הַגְּמָרָא: הֲרֵי עֵינַי זֶה, שֶׁ"יִרְדּוּ אֲבוֹתֵינוּ לְמִצְרַיִם", נִגְזַר עוֹד קוֹדֵם, בְּבְרִית בֵּין הַבְּתָרִים, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב: "וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם יִדְעָ תִּדְעָ כִּי גֵר יִהְיֶה זֶרְעֶךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וְעַבְדוּם וְעָנּוּ אֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה". וּבְרֹר שָׁאִין זֶה קָשׁוֹר לְכַךָ שֶׁהַשְּׁבִטִים נִתְקַנְאוּ בְּיוֹסֵף בְּגִלְלָה כְּתוּנַת הַפְּסִים.

כְּדִי לְבַאֵר עֵינַי זֶה, נִקְדִּים לְהִבִּיאַ מָה שֶׁאָמַר בְּעַל "דְּגַל מַחְנֶה אֶפְרַיִם", בְּשֵׁם סָבוּ הַבַּעַשׁ"ט, שֶׁצָּרִיכִים אָנוּ לְדַעַת שְׁמִפִּי הַקֶּבֶ"ה יוֹצֵאוֹת אוֹתֵיוֹת לְהַנְהִיגַת הָעוֹלָם, וְכִשְׁאוֹתֵיוֹת אֵלָה יוֹרְדוֹת לְמִטָּה, אֵלֵינוּ, הֵן מִצְטָרְפוֹת לְפִי מִדְרַגַּת הַמְּקַבְּלִים. וּמֵאַחַר שֶׁמֵּאֲתוֹ יִתְבָּרַךְ לֹא תִצְאָנָה הַרְעוֹת, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (אִיכָה ג' / לח): "מִפִּי עֲלִיּוֹן לֹא תִצָּא הַרְעוֹת...". – כָּל הַהִשְׁפָּעוֹת שֶׁמִּשְׁפִּיעַ ה' יִתְבָּרַךְ מִשְׁמַיִם הֵן חֶסֶד וְרַחֲמִים – אֵלָּא שֶׁבִירִידָתָן לְמִטָּה, הֵן מִתְהַפְּכוֹת לְפִי מִדְרַגַּת הַמְּקַבְּלִים.

וְלִכֵּן אִם הַמְּקַבְּלִים הֵם עוֹבְדֵי ה' יִתְבָּרַךְ, אִזְ הַצְרוּפִים נִשְׁאַרִים כְּפִי שֶׁהָיוּ לְמַעְלָה, חֶסֶד וְרַחֲמִים. אֲבָל אִם תְּלִילָה אִין הַמְּקַבְּלִים רֵאוּיִים לְקַבֵּל אֶת הַשְּׁפָע הַיּוֹרֵד, מִחֲמַת רֹעַ מַעֲשֵׂיהֶם, כִּי אִזְ מִקְבְּלוֹת הָאוֹתֵיוֹת צְרוּפָה אַחַר, וְהַחֶסֶד הוֹפֵךְ לְדִין, הַעֲנֵג נִהְפָּךְ ח"ו לְנִגְע (אוֹתָן הָאוֹתֵיוֹת), הַשְּׁפָע נִהְפָּךְ לְפִשְׁע, וְרָצָה נִהְפָּךְ לְצָרָה וְכו'.

אֲבָל כְּשֶׁאָדָם חוֹזֵר בְּתַשׁוּבָה וּמִתְפַּלֵּל אֵל ה' יִתְבָּרַךְ, אוֹ הוֹלֵךְ לְתַלְמִיד חָכָם כְּדִי שִׁיתֵן תִּיקוֹן לְנִשְׁמָתוֹ וּיִתְפַּלֵּל עִבּוּרוֹ, הֲרֵי הוּא מַחְזִיר אֶת צְרוּפֵי הָאוֹתֵיוֹת כְּפִי שֶׁהָיוּ לְמַעְלָה, לְחֶסֶד וְלְרַחֲמִים, וְכַךְ מְבַטֵּל הוּא אֶת הַדִּין מִעֲלָיו. שׁוֹאֵל עַל-כֵּן הַרְמַב"ן, אִיךָ יְכוֹל הָאָדָם לְהִתְפַּלֵּל כְּדִי לְשַׁנּוֹת אֶת גִּזְרֵת הַקֶּבֶ"ה? הֲלֹא אִין שׁוּם שִׁינוּי שֶׁל רְצוֹן לְפָנָיו (=אֲצֵל) ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי לֹא בֵּן אָדָם הוּא שִׁישְׁנָה אֶת דַּעְתּוֹ

אוֹמֵר עַל כֵּן הַ"דְּגַל מַחְנֶה אֶפְרַיִם" בְּשֵׁם הַבַּעַשׁ"ט: הֲרֵי הַשְּׁפָע הַיּוֹרֵד מֵאִיתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי צְרוּפֵי הָאוֹתֵיוֹת, הוּא תְּמִיד רַק צְרוּפִים שֶׁל חֶסֶד וְרַחֲמִים, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב "מִפִּי עֲלִיּוֹן לֹא תִצָּא הַרְעוֹת...". וְרַק הָאָדָם, עַל-יְדֵי עֲוֹנוֹתָיו לְמִטָּה, גוֹרֵם לְהַפִּיכַת הַצְרוּפָה מִחֶסֶד לְדִין (וְעֵנֵג נִהְפָּךְ לְנִגְע וְכו'). וְאִם כֵּן, תְּפִילָתוֹ שֶׁל הָאָדָם הַחוֹזֵר בְּתַשׁוּבָה, לְהַחְזִיר אֶת צְרוּפֵי הָאוֹתֵיוֹת לְשׁוֹרְשָׁם כְּפִי שֶׁיִּצְאוּ מִפִּי הַקֶּבֶ"ה אִינָה שִׁינוּי רְצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ! אֵלָּא אֲדַרְבָּא, יֵשׁ בְּזֶה

עבודת קדש – להעמיד את רצון הבורא יתברך כפי שהיה, ולהפוך בחזרה את הנגע לענג, ואת הצרה לרצה, כפי שהיה למעלה.

נמצאנו למדים מכל זה, שתפילה יכולה לשנות ולהפך את צירופי האותיות של גזר הדין לחסד ולרחמים.

והנה, בענין זה של צירופי אותיות, אומר הזוהר הקדוש (חוקת קפ'), שהאות ת' מורכבת מצירוף של האות ד' והאות נ', וכפי דברי הזוהר הקדושים: "ת' הוא ד' ו-נ' מתבר כחדא (=מחובר ביחד)".

ומעתה יש לומר, שאמנם נגזר על ישראל להיות בגלות מצרים ת' שנים. אולם, על-ידי תפילתם וזעקתם לשמים, שינו את צירוף האות ת' ל-ד'נ', על-ידי הפרדה של האותיות המרכיבות את האות ת'.

ולפי זה יש לומר, שכיון שישראל התפללו וזעקו לה' יתברך, כפי שכתוב: "ויאנחו בני ישראל מן העבדה ויזעקו ותעל שועתם אל האלהים מן העבדה", הנה, על-ידי תפילתם ושועתם לפניו יתברך, התהפכה גזירת

ה-ת' (400=), ונעשה מזה ד' (54=).

ענין זה, אומר הרה"ק פינתס פרידמן, רמזו בכתוב בו אומר הקב"ה לאברהם בברית בין הבתרים: "וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי". (בפרוש כאן התכוון ש"הגוי" הם ישראל, כמו שאמר הקב"ה ליעקב: "אני אל שדי פרה

ורבה גוי וקהל גוים יהיה ממך"). ולכן, כאן הקב"ה מגלה לאברהם, שאם ישראל, הנקראים "גוי", יעבדו אותו במצרים, ולא ישנו את שמם, לשונם ולבושם (וכו') – אז "דן אנכי" – דהינו, אהפוך להם את גזירת בין

הבתרים ל-ד' (54=) שנים בלבד.

אם כך יש לנו לשאול: אם הקב"ה קבל את תפילתם של ישראל, והפך להם את הגזירה מ-ת' (400=) שנים ל-ד' (54=) שנים, מדוע התארכה גלות מצרים, וישראל נגאלו לאחר רד' (210=) שנים?

אלא, אומרים חז"ל בספרים הקדושים: מאחר והשבטים פגמו במכירת יוסף למצרים, על-ידי כך נתוספו להם עוד 156 שנים, כמנין השם "יוסף". ועתה, אם נצרף את 156 השנים שנגזרו על ישראל בגלל מכירת יוסף,

ל-ד' (54=) שנים, נקבל בדיוק רד' (210=) שנים, שזה מנין השנים שהיו ישראל בגלות מצרים (54+156=210). (יש לומר עוד, שיוסף הוא מידת היסוד, שהיא המידה הששית. ומאחר ו"יוסף" הוא שש פעמים שם הוי"ה –

נקבל, שבמכירת יוסף פגמו ישראל בשש פעמים שם הוי"ה, שהם גם גמטריה 156 (6 x 26=156).

והנה, על הכתוב (יהושע כד', לב'): "ואת עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל ממצרים קברו בשכם", שנינו בגמרא (סוטה יג'): "אמר רבי חמא בר חנינא, משכם גנבוהו, ולשכם נחזיר אבידתו". כלומר, מאחר והשבטים מכרו את

יוסף בשכם, הנה הם צריכים להחזיר אותו חזרה לשכם, כדין אדם המחזיר את הגניבה שגנב. ומטעם זה השביע יוסף את אחיו שיעלוהו ממצרים, כדי שיהחזירו אותו לשכם, כדין גנב המחזיר את גניבתו.

והנה, כידוע השבטים סברו שמכירת יוסף נעשתה כדין, כמו שמבואר (ב"ר פד', יו'): "אמרו (השבטים): נלך ונתפוס דרכו של עולם: כנען שחטא, לא לעבד נתקלל? אף זה (=יוסף), (ולכן) לכו ונמכרנו

לישמעאלים" (=נמכור אותו להיות עבד).

ולכן, כדי להוכיח לשבטים שהם טועים, ומה שמכרו אותו היה שלא כדין, אמר להם יוסף: "פקד יפקד אלהים אתכם, והעלתם את עצמתי מזה". כלומר, רמז להם, שהקב"ה יחסיר "קץ" (190=) שנים, והם לא יהיו במצרים,

אלא רד' (210=) שנים.

וקשה כאן. שהרי, אמרנו שהועילה תפילתם של ישראל להפוך ת' (400=) שנים, ל-ד' (54=) שנים. אם כך, מדוע התארכה גלות מצרים ל-רד' (210=)?

אלא, כפי שבארנו, הקב"ה הוסיף לישראל 156 (=גמטריה "יוסף") שנים, על ד' (54=) השנים, בגלל שפגמו השבטים במכירת יוסף, ונתארכה הגלות בגלל זה ל-רד' (210=) שנים.

וזהו שאמר יוסף לאחיו: "והעלתם את עצמתי מזה" – מזה שאתם מעלים את עצמותי חזרה לשכם, כדין גנב המחזיר את גניבתו, מוכח שטעיתם, ועשיתם שלא כדין כאשר מכרתם אותי למצרים.

ולכן אומר יוסף לאחיו: "פקד יפקד אלהים אתכם" – בגלל שהתארכה הגלות ל-רד' (210=) שנים, לכן "והעלתם את עצמתי מזה" – מזה מוכח שטעיתם כאשר מכרתם אותי, ולא עשיתם כדין, ועל-כן צריכים אתם ל"והעלתם את עצמתי" – אתם תעלו את עצמותי חזרה לשכם, כדין גנב המחזיר את גניבתו. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק

פינתס פרידמן) שבת שלום לכל בית ישראל! לשמור על קדושת הגיליון!